

УКРІНТЕІ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Національний транспортний університет
Український державний університет залізничного транспорту

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

*Збірник матеріалів V всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих вчених*

Україна, м. Харків, ХНАДУ, 21 листопада 2019 року

Харків - 2019

Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України: зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (21 лист. 2019 р.) / Харків. нац. автомобільно-дорожн. ун-т. Харків: ХНАДУ, 2019. 945 с. URL: <https://fmab.khadi.kharkov.ua/kafedri/upravlinnja-ta-administruvannja/vseukrajinska-naukovo-praktichna-konferencija/>

Збірник містить матеріали V всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України». Матеріали присвячені результатам теоретичних і практичних досліджень за провідними напрямками розвитку управління підприємством, економіки та підприємництва, фінансового та проектного менеджменту, логістики та маркетингу в підприємстві в сучасних умовах.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова: Туренко А. М., д.т.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, ректор ХНАДУ

Заступники Голови:

Богомолів В.О., д.т.н., професор, лауреат Державної премії України, заступник ректора ХНАДУ з наукової роботи

Дмитрієв І.А., д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, декан факультету управління та бізнесу ХНАДУ

Криворучко О.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри управління та адміністрування ХНАДУ

Члени оргкомітету:

Шинкаренко В.Г., д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, заступник завідувача кафедри управління та адміністрування ХНАДУ;

Маліков В.В., д. держ. упр., професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин;

Шершенюк О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва ХНАДУ;

Догадайло Я.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри управління та адміністрування, відповідальний секретар конференції.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за достовірність фактів, власних імен, віку авторів та іншої інформації використаної в публікаціях. Відповідальність за зміст та оригінальність матеріалів конференції несе автор та його науковий керівник.

7. Гулик Г. С. Сучасні еколого-економіко-правові проблеми реалізації концепції сталого лісокористування в Україні / Г. С. Гулик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.7. – С. 7-13.

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ОЦІНОК КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Язвінська Т. В., студент

*Науковий керівник: Дейнега І. О., д. е. н., доцент
Рівненський державний гуманітарний університет*

Для вітчизняних підприємств питання управління власною конкурентоздатністю залишається актуальним постійно, що обумовлено динамічним зростанням інтенсивності конкуренції на зовнішньому та внутрішньому ринках та інтеграцією України у світове господарство. Ідентифікування факторів впливу на формування конкурентоздатності підприємства та виявлення шляхів підвищення її рівня надає можливість підприємствам різних форм власності та масштабів діяльності зміцнювати та покращувати свої конкурентні позиції на ринку.

В сучасних наукових джерелах, присвячених дослідженню проблеми конкурентоздатності, розглядається значна кількість факторів впливу на конкурентоздатність підприємств та підходів до їх класифікації [1- 6].

Деякі науковці порівнюють конкурентоздатність із зовнішньою і внутрішньою ефективністю та вважають, що вони взаємопов'язані між собою: «внутрішня ефективність є дзеркальним відображенням її зовнішньої складової, оскільки, якщо підприємство раціонально використовує свої фінансові, матеріальні, технічні, трудові ресурси, має ефективну структуру управління тощо, то воно найчастіше створює товари, які відповідають ринковим потребам і пропонує їх ринку через відлагоджену збутову систему» [1, с. 62]. Погоджуємось з цією думкою, оскільки, як відомо, ефективність відображає співвідношення результатів і витрат, а для досягнення конкурентних переваг підприємству необхідно понести певні витрати. Результатом виробничих, комерційних зусиль підприємства, супроводжуваних певними витратами, буде освоєна підприємством частка ринку, досягнутий рівень лояльності до нього цільової аудиторії, отримані кінцеві результати господарської діяльності (витрати, прибуток) тощо.

Найбільш поширеним підходом до класифікації факторів впливу на конкурентоздатність підприємства є їх поділ на дві групи – внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні). Під зовнішніми факторами розуміють «сукупність суб'єктів господарювання, економічних, суспільних і природних умов, національних і міждержавних інституціональних структур та інших зовнішніх умов і чинників, що діють у глобальному оточенні та здійснюють вплив або можуть вплинути на функціонування підприємства» [2]. Також рекомендується поділяти зовнішні фактори на мікро- та макрофактори. Справедливо вважається, що «підприємство на макрофактори впливати не може і в своїй господарській політиці сприймає їх як дещо незмінне ... До зовнішніх мікрофакторів відносять ефективність комунікацій із споживачами, постачальниками, обґрунтованість цінової та збутової політик підприємства тощо» [1, с. 63].

Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища на конкурентоздатність підприємства дає час для прогнозування можливостей, розробки плану дій на випадок непередбачених обставин, розробки заходів, які дадуть змогу перетворити загрози на будь-які вигідні можливості. Для аналізу факторів макросередовища частіше використовують PEST- та SWOT-аналізи, результати яких дозволяють сформулювати загрози й можливості, з якими зіштовхується підприємство, і встановити несприятливі фактори, що можуть знизити рівень ефективності потенціалу підприємства [3].

До внутрішніх факторів, що впливають на формування конкурентоздатності підприємства, можна віднести ефективність споживання його ресурсів. Зокрема, діяльність керівництва та апарату управління підприємства, систему технологічного оснащення, ставлення до сировини, матеріалів та напівфабрикатів [1, с. 64].

Очевидно, що відсутність умов для розвитку цивілізованої конкуренції істотно знижує стимули підприємств до створення конкурентних переваг. Як відомо, саме ринкова конкуренція уже давно є механізмом відбракування всіх нежиттєвих форм виробництва і торгівлі, при ній приречені всі неефективні форми і методи господарювання. У країнах, де діють закони ринку і конкуренції, навіть підприємства-монополісти постійно відчувають тиск з боку потенційних конкурентів. Ще видатний економіст ХХ ст. Й. Шумпетер наголошував, що «конкуренція діє не тільки тоді, коли вона існує, але й тоді, коли вона є потенційною загрозою... вона

дисциплінує ще до свого настання, змушуючи суб'єкта ринку почуватися у конкурентній ситуації навіть тоді, коли він у галузі один» [4].

В Україні ризик потенційної конкуренції є мізерним, оскільки існує ще одна важлива проблема – наявність високих адміністративних бар'єрів входу на ринок, які захищають компанії, що вже на ньому функціонують. Це істотною мірою зумовлено прагненням органів державної і муніципальної влади до максимальної регламентації господарської діяльності, генерації формальних норм навіть тоді, коли це не є необхідним [5].

Таким чином, для ефективного вирішення посталих перед сучасними підприємствами проблем необхідно реалізувати ряд заходів не лише в самій організації, а й на державному рівні, зокрема підвищити якість державних інститутів, розробити дієві механізми зниження бар'єрів входу на ринок та виходу з нього з метою посилення тиску потенційної конкуренції, впорядкувати систему надання пільг і державної допомоги, реалізовувати стратегію «ефективного конкурента» [6].

Отже, перед сучасними підприємствами виникає ряд проблем, які можна вирішити або мінімізувати їх вплив за допомогою вивчення та врахування факторів впливу на формування їх конкурентоздатності. Держава виконує певні функції у забезпеченні необхідних умов для ефективного формування та розвитку конкуренції на ринку.

Література.

1. Дейнега О.В. Методологічні аспекти оцінювання конкурентоздатності підприємств. *Вісник національного університету «Львівська політехніка». Логістика.* 2008. Вип. 623. С. 61-68.
2. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти : монографія. К. : ДАКККіМ, 2006. 160 с.
3. Чумак Л.Ф. Фактори впливу на формування конкурентоспроможного потенціалу підприємств. *Економика и управление.* 2013. № 1. С. 62–69.
4. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1983. 401 с.
5. Лапін Є.В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.07. 01. Харків, 2006. 36 с.

6. Филюк Г. Проблеми та шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 10. С. 5-8.

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ

Земляченко К. П., студент

Науковий керівник: Величко Я. І., асистент

Харківський національний автомобільно – дорожній університет

Нині у досить великого числа підприємств виникає потреба в проведенні зміни організаційної структури управління (ОСУ). Механізм вдосконалення ОСУ дасть відповіді на питання як і за допомогою чого можна цього досягти. Якість функціонування механізму буде залежати від взаємного поєднання його складових частин та узгодженості дій його елементів, що взаємопов'язані між собою і з відповідними елементами об'єкту, на який впливає даний механізм.

Важливими характеристиками механізму є принципи, що вважаються основою побудови механізму і забезпечують його ефективне функціонування. Особливість принципів проявляється в їхній потенційній здатності забезпечити активну діяльність механізму в напрямку досягнення цілей. Принципи характеризують одночасно зміст механізму і технологію його побудови. Звідси і витікає їх специфічна роль в будь-якому механізмі.

Аналіз багатьох літературних джерел [1-8] дозволив виділити наступні основні принципи формування механізму вдосконалення ОСУ:

1. Цілепокладання - ОСУ повинна відповідати цільовій орієнтації підприємства, яка задається його місією і стратегічними цілями.

2. Пріоритет функцій над складом ланок - досягнення встановлених цілей передбачає здійснення підприємством певних функцій, видів діяльності, які повинні забезпечуватися відповідною структурою.

3. Відповідність суб'єкта та об'єкта управління - структура управління повинна формуватися насамперед, виходячи з особливостей об'єкта управління. Склад підрозділів, характер